

care le trimitea ordine din ce în ce mai severe, ci dimpotrivă, prin aceasta ele se situează alături de mase. Cu totul alta este atitudinea autorităților ce se află mai departe de Dunăre — sub ochii organelor centrale. De aceea și funcționarii citați în documentele ce urmează procedează discret temîndu-se să nu fie descoperiți în fața guvernului.

Atitudinea acestor funcționari de la Giurgiu, Turnu Măgurele, Bechet sau Corabia era cu totul favorabilă bulgarilor și Kogălniceanu știa aceasta. Oamenii de rînd, masele, sprijineau pe acești revoluționari mai ales acum cînd poporul bulgar, care lupta pentru libertate, trecea prin cele mai grele clipe, cînd ziarele publicau largi corespondențe asupra răscoalei din Bulgaria³⁰ și cînd cruzimile turcești depășiseră orice limită, așa cum Kogălniceanu o arăta însuși mai tîrziu³¹. De aceea nu era nevoie decît ca aceste autorități să închidă pur și simplu ochii la cele ce se petreceau, știind bine că procedînd astfel, adică încălcînd ordinele oficiale, nu vor avea de suferit. Oare căpitani de porturi nu aveau nici o vină, cînd, cu toată vigilența sporită ce li se cerea lăsaseră să se imbarce 200 de cetăși? Oare Kogălniceanu nu ar fi trebuit să ceară în acest caz destituirea, mutarea sau în orice caz o pedeapsă cît de mică pentru cei ce lăsaseră pe cetăși să treacă Dunărea? Or, Kogălniceanu, în fața acestei situații, dă o circulară către căpitani de porturi, în care, după ce le amintește ordinele date, scrie textual: «Faptul întîmplat pe vaporul Radetzki îmi dă dreptul a vă înscrie pe unii din domniile voastre cu notă neagră, pentru că n-au fost pătrunși de obligația ce au către guvern ca să respecte și să execute cu religiozitate ordinele ce au».

«Vă previn doar, că dacă veți trece cu ușurință asupra ordinelor ce primiți de la Minister, voi cere de la Măria Sa Domnul destituirea din postul ce ocupați»³². Doar prefectul de Vlașca a fost schimbat pentru a face impresie probabil lui Asim³³.

Este foarte important să vedem care a fost atitudinea reală, nu cea oficială a acestor autorități. De fapt, tot ce s-a susținut pînă acum, atît despre atitudinea lui Kogălniceanu, cît și despre aceea a autorităților romînești ce primeau dispoziții din partea lui sînt simple concluzii logice. *Nu s-a utilizat pînă acum nici un document care să afirme direct această atitudine favorabilă.* Considerăm că măsurile reale luate față de revoluționarii bulgari de către autoritățile noastre se pot vedea foarte bine nu atît din documentele romînești — care arată doar o atitudine oficială — ci din cele bulgărești, adică din mărturiile acelor revoluționari, care au simțit sau ar fi putut să simtă pe spatele lor, diferitele măsuri represive. Aceste mărturii sînt cele mai importante materiale noi utilizate în articolul de față și ele arată situația reală.

Oare aceste autorități din interiorul țării sau de la Dunăre nu știau nimic de pregătirile cetei lui Botev? Iată ce scrie în această privință Ivan Vazov, care în 1876 era membru al Comitetului revoluționar bulgar de la București: «Toți emigranții din București și din alte orașe se făceau că nu știu nimic de această întreprindere (este vorba de ceata lui Botev — n.n.) pentru ca autoritățile romînești să nu afle cumva și să intervină. Dar autoritățile o știau mai

³⁰ P. Constantinescu-Iași, *Studii istorice romîno-bulgare*, Buc., 1956 pp. 137—171.

³¹ *Documente privind istoria Romîniei* . . . , vol. cit., pp. 292—294; V. Maciu, *op. cit.*, pp. 42—43.

³² *Ibidem*, p. 166.

³³ *Ibidem*, p. 17.